

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

Vinitor, Gerlacus

Coloniae Agrippinae, 1656

VI. De Dominica Palmarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

velis insignia debent esse Passionis Christi, contra usum quorundam, qui in illis figuram Christi Crucifixi apponunt, & alias Cruces, & insignia Passionis, non bene.

TITVLVS VI.

De Dominica Palmarum.

1. **O**fficium huius Dominicæ, hoc est benedictio & distributio Ramorum, deinde Processio, similia ferè sunt in omnibus officio Purificationis B.M. in benedictione & processione candelarum, paucis exceptis, Ideo legenda sunt, quæ de ijs suprâ posita.

*Gavantus
comment in
Rubr par 4.
tit. 7. n. 7.*

2. Sacrista præparat numerum ramorum oliuarum & palmarum siue aliarum arborum, tam pro Clero quàm laicis sufficientem, & ponantur super credentiam in cornu Epistolæ, prope altare versus cornu posterius linteo pulchro vndequaque tectam, ac alio linteo, seu mappa munda regi possunt vsque ad eorum benedictionem.

3. Parantur etiam super eandem Credentiam aut etiam aliam Thuribulum cum nauicula, Missalia pro passione cantanda, Crux processionalis, Rituales libri pro Processione. Item deputentur ministri necessarii.

4. Omnibus necessarijs præparatis, circa finem Tertie accenduntur per Acolythos cerei altaris.

5. Completa Tertia, Sacerdos sine manipulo paratus amictu, alba, cingulo & pluuiali, si fieri potest, vel sola stola violacea & ministri plures triplicatis cum manipulis quia Epistolam & Evangelium sunt cantaturi, procedit ad Altare medium inter ministros sacros, præcedente Acolytha cum vase aquæ benedictæ, & alijs duobus cum cereis accensis.

6. Cum

6. Cum peruenerint ad Altare, Celebrans & ministri depositis prius biretis, debitam faciunt reuerentiam, & statim ante asperisionem aquæ benedictæ, Ceroferarij deponunt Candelabra super Credentiam, & fit asperisio de more vt supra tit. VI. pag. 452. annotatum est.

7. Facta asperisio aquæ benedictæ, & dicta oratione solita *Exaudi* Celebrans ascendit ad Altare, illudque osculatur Ministris facis genuflectentibus Cruci Altaris, & interim per sacramentam aut alium rami discooperiuntur. Deinde Celebrans accedit ad cornu Epistolæ, ibique medius inter ministros sacros manibus iunctis non vertens se ad populum, cantat *Dominus uobiscum*, & orationem in tono orationis Missæ ferialis.

Gassantus loco citato.

8. Interim Subdiaconus deposita planeta, si ea utatur, & sumpto libro, factaque Altari debita reuerentia, vadit ad locum ubi cantari solet Epistola, & eodem ritu quo in Missa solemniter cantat Epistolam, quam interim Celebrans legit submissa voce, assistente sibi Diacono, vt in Missa solemniter, qui in fine responderit *Deo gratias*.

G. in eius loco citato.

9. Epistola cantata, Subdiaconus, facta genuflectione Altari, de more accipit benedictionem à Celebrante, resumit planetam plicatam, si ea utitur, non tamen defert Missale Celebrantis ad cornu Euangelij, quia Celebrans illud legit, præmissis Graduali, & *Munda cor meum* ibidem, & non in medio Altaris.

Gassantus loco citato num. 9.

10. Interim dum à Choro cantatur Responsorium *Collegerunt*, Diaconus, deposita prius planeta, si ea utitur defert de more librum Euangeliorum ante pectus super medium Altaris, & Thuriferarius tempestiuè accedit ad cornu Epistolæ cum thuribulo & nauicula, ibique Celebrans, Diacono ministrante & stante à dextris eius,

Gassantus loco citato num. 10.

eius, ponit thus in thuribulum cum benedictione, ut ad Euangelium. Deinde Diaconus dicit *Munda cor meum, &c.* in medio Altaris, accipit librum de Altari, petit benedictionem à Celebrante stante in cornu Epistolæ versus eum, quam de more cum solito osculo dat. Deinde Diaconus procedit ad locum Euangelij cum ministris & reuerentijs solitis, Euangelium que cantat more solito, Subdiacono librum tenente, medio inter duos Acolythes tenentes candelabra accensa, quo finito Subdiaconus defert librum osculandum Sacerdoti, qui & incensatur à Diacono, quo facto Diaconus deposita Scola latiore, resumat Planetam ut prius, alioquin remanet cum stola & manipulo, ut antea.

*Galantus
ibidem n. 11a*

*Galantus
ibidem sub
num. 12a*

*Galantus
loco citat.
num. 12.*

*Galantus
loco citat.
num. 11.*

11. His omnibus peractis Celebrans manibus iunctis, benedicit prædictos ramos aliquantulum ad eos conuersus. Ministris sacris stantibus, hinc iade manibus iunctis, dicens in tono festi *Dominus vobiscum & alia*, vsque ad finem, etiam Praefationem, prout notatur in Missali.

12. Dum dicit *Sanctus* Ministri prout erant, se inclinant cum Celebrante, manibus iunctis, illudque cum eo dicunt, & ad *Benedictus qui venit* erecti se signant.

13. In orationibus autem nihil est immutandum, neque detrahendum, licet benedicantur rami aliarum arborum, & non palmarum, aut oliuarum, quia habentur loco palmarum.

14. Cum Celebrans ramos dextra benedicit, sinistra super Altare posita, Diaconus eleuat Pluuiiale Celebrantis, Interim qui sunt de Choro stant versus Altare nudo capite inclinantes se ad nomen IESV.

15. Circa finem quintæ Orationis, Acolythorum alter accipit de Credentia vas Aquæ benedictæ

Facta cum aspersorio, & una cum Thuriferario accedit ad Celebrantem prope Diaconum.

16. Absoluta benedictione Celebrans ponit incensum in thuribulum ministrante Diacono Nautulam & Thuriferario thuribulum, deinde Gauantur loco citato. num. 13. accepto aspersorio de manu Diaconi cum osculis & reuerentijs ter aspergit ramos, id est in medio, à dextris ramorum, & à sinistris eorum dicendo submissa voce versum illum Psalmi *Asperges me Domine Hyssopo, & mundabor lauabis me, & super niuem dealbabor.* & ter adolet incenso, eo scilicet modo quo aspergit nihil dicens. Diaconus autem in aspergione & incensatione eleuat simbriam pluuiialis.

17. Completa benedictione, Celebrans accedit ad medium Altaris & renes ei vertens, conuertit se ad populum, ibique stat in medio Diaconi à sinistris & Subdiaconi à dextris nudo capite.

18. Interim dignior ex Clero in habitu suo Choralicomite Cæremoniario, accedit ad Altare, Gauantur loco citato. num. 14. ubi accipit de manu Diaconi ramum, quem Celebranti stanti offert cum osculo rami ab utroque facto, non verò manus, ipsamque ramum Celebrans statim tradit alicui ministro custodiendum. Deinde Celebrans à Diacono ramos acceptos distribuit primùm digniori, à quo ipse accepit, mox Diacono & Subdiacono paratis, & alijs Clericis singulatim per ordinem, vltimò laicis: omnibus genuflectentibus, & ramum ac manum Celebrantis osculantibus exceptis Prælati & Canonicis qui ramum tantum & non manum osculantur, neque genuflectant.

19. Facta

Gavantus
loco citat. n.
24. list. h.

19. Facta distributione Choro & Magistratibus ad Altare Celebrans descendit ad cancellos ubi eosdem ramos allatos a ministris, distribuit populo utriusque sexus, & si sit magnus concursus populi, ut saepe accidit, potest fieri alia distributio per aliquem Presbyterum superpelliceo & stola coloris violacei indutum cum Acolytho qui ei ramos ministros distribuendos.

20. Cum inchoatur distributio statim, & non prius, Clerici cantant in Choro Antiphonam *Patri Hebraeorum* & sequentem, repetanturque saepius secundum concursum populi.

21. Completa tota distributione ramorum, Celebrans lauat manus in cornu Epistolae. Tum in eodem cornu iunctis manibus, ut prius, medius etiam inter praedictos ministros versus Altare cantat *Dominus vobiscum* & orationem ut in Missali.

Gavantus
loco citat.
num. 15.

22. Finita oratione, Celebrans accedit ad medium Altaris, ubi iterum ministrantibus Diacono Naviculam cum cochleari & Thuriferario Thuribulum benedicit de more incensum.

23. Tum Diaconus deposito suo manipulo, porrigit Celebranti ramum eius cum debitis osculis & suum pariter capit, atque vertens se ad populum dicit: *Procedamus in pace.* Et Chorus respondet: *In nomine Christi, Amen.* Subdiaconus interim deposito suo manipulo accipit Crucem processionalem.

Gavantus
loco citat.

24. Deinde per Cæremoniarium ordinatur Processio hoc ordine. Praecedit Thuriferarius cum thuribulo fumigante: sequitur Subdiaconus paratus deferens Crucem, medius inter duos Acolyths cum candelabris & cereis accensis, deinde Clerus per ordinem, Clericis qui sunt a dextris tenentibus ramos dextra, & qui sunt a sinistris, sinistra, altera manu Ritualia cantantibus Antipho-

& Magistrati
ad cancellos
stis, distribu
agnus concurre
fieri alia distri
superpelliceo
cum Acoly
uendos.
statim, & non
Antiphonam *Ps.*
tanturque la
ne ramorum,
pistolæ. Tum
ut prius, me
os versus Al
tionem ut in
ns accedit ad
antibus Dia
& Thurifera
e incensum.
o manipulo,
n debitis of
verrens se ad
Et Chorus
7. Subdiaco
accipit Cru
a ordinatur
thuriferarius
Subdiaco
s inter duos
is accensis,
qui sunt a
si sunt a si
cantantibus
Antipho-

Antiphonam *Cum appropinquasset* & alias, quan
do opuserit, possuntque repeti si longior sit, &
breuiari, si breuior, ultimo Celebrans cum Dia
cono à sinistris, omnes cum ramis in manibus.

15. In reuersione Processionis, duo vel qua
tuor Cantores intrant in Ecclesiam, cuius fores
claudunt, ibique expectant Processionem. Et
cum aduenerit ad prædictas fores Subdiaconus
deferens Crucem, versus ad eas medius inter Ce
roferarios, assistente Cæremoniaro, sistit se;
Chorus verò stat in duas partes diuersus me
dium habens Celebrantem, stante Diacono à si
nistris eius, directe conuersum ad Crucem, ha
bentem imaginem Crucifixi tunc ad ipsum Ce
lebrantem conuersam.

16. Tum Cantores qui sunt in Ecclesia stan
tes versa facie ad Processionem incipiunt versum
Gloria, Laus, & decantant duos primos versus.
Sacerdos verò recto, & alij extra Ecclesiam nu
do capite repetunt eisdem versus etiam inte
grè. Deinde qui sunt intus, cantant alios versus
sequentes, vel omnes, vel partem, prout videbi
tur, & qui sunt extra, ad quoslibet duos versus
respondent, *Gloria, Laus,* sicut à principio.

Gauantus
loco citat. n.
17. lict. q.

17. Postea cantatis omnibus versibus ex Mis
sali recognito Subdiaconus Crucem deferens
in una parte hastili Crucis percutit portam, nihil
dicens: qua statim aperta, Processio intrat Ec
clesiam cantando *Responsorium Ingresse*
Domino.

Gauantus
loco citat.
num. 26.

18. Cum peruenerint ad Altare, Subdiaco
nus Crucem in loco congruo deponit prope
Credentiam, qua statim per aliquem Acolythum
in sacristiam defertur. Ceroferarij deponunt
Candelabra sua super Credentiam, Celebrans
ante Altare deponit ramum suum & pluuiale, &
accipit Manipulum (sicut & ministri sacri suos
accipiunt,

accipiunt, quos ante Processionem deposuerant) & Planetam induit, atque incipit Missam Solemnem.

*Gauantus
part. 4. tit. 7.
num. 18.*

*Carem Epif.
ib. 2. c. 28.*

29. In Missa Rami tenentur in manibus dum cantatur Passio & Euangelium tantum; Cum Subdiaconus pronuntiat in Epistola ea verba *ut in nomine Iesu, &c.* ipse & omnes alij etiam Celebrans genuflectunt vsque ad verbum *inferorum* inclusiue. Celebrans vero genuflectit cum Diacono à sinistris eius super suppedaneum altaris, ante medium ipsius.

*Carem Epif.
loco citat.*

30. Tres qui cantaturi sunt Passionem, dum cantantur Epistola & Tractus, parantur in Sacristia amictu. alba, cingulo, manipulo, & Stola ab humero sinistro pendente, coloris violacei; & circa finem Tractus, procedunt è Sacristia hoc ordine; Antecedit Cæremoniarius, tum ille qui Euangelistæ personam gerit, portans sibi librum, tum ille qui turbarum, ultimo qui Christi; factis autem debitis reuerentijs Altari, accedunt versus cornu Euangelij ad cantandum medium locum relinquentes agenti personam Christi, & dextram Euangelistæ.

*Cassanese
p. 1. c. 4. tit. 7.
num. 25.*

31. Si tot Cantores defunt ad Passionem cantandam, eo casu solus Diaconus Missæ eam decantat in pulpito nudo: Et tunc circa finem Tractus, Acolythus aliquis collocat legile nudum vbi solet Euangelium decantari. Diaconus deponit planetam & capit Stolam latiorē, vel remanet in Alba, & capit librum, & precedente vnico ministro, illum defert ad prædictum legile, facta prius genuflexione Altari, ibique ex libro aperto cantat Passionem vsque ad eam partem, quæ pro Euangelio habetur, & eâ finitâ, redit ad Altare, ac reliqua facit pro parte postrema vt infra dicitur *larius.*

32. Cùm inchoatur Passio à Cantoribus, Celebrans surgit si sedeat, & accedit ad cornu Epistolæ ubi palmam tenens sinistra eam leget paululum ad Cantores conuersus, ministris stantibus capud eum vt in Introitu Missæ, etiam ramos sinistra tenentibus. sicut etiam omnes alij qui sunt in Ecclesia manibus eos tenent. Et cùm Celebrans ad mortem Christi peruenerit non genuflectit, nisi simul cum prædictis Cantoribus. At postquam eam integrè legerit, conuertit se omnino ad Cantores, & Ministri sacri similiter, vnus post alium, Diacono stante à sinistris Celebrantis, & Subdiacono à sinistris huius, & dum profertur nomen IESV inclinant se versus Crucem Altaris.

Caremi Epof.
lib. 2. c. 41.

Gauantesco
part. 4 tit. 9.
n. solitt. h.

33. Ad hæc verba *Iesus autem uose magnâ exclamans, emisit Spiritum,* & similia in alijs Passionibus genuflexio facienda est utroque genu, etiam à Cantoribus versus librum, nec prius surgendum, quin post aliquam pausam (quæ potest durare spatio vnus *Pater noster*) Celebrans autem & eius ministri, paulò ante prædicta verba *Iesus autem, &c.* accedit ad medium Altaris, & descendit ad secundum gradum, ibique super suppedaneum genuflectit cum ministris hinc inde, donec Diaconus surrexerit.

Gauantesco
part. 4. tit. 9.
num. 7. lib. 10.

34. Post genuflexionem quæ fit in morte Christi, Subdiaconus mutat librum Celebrantis à cornu Epistolæ ad cornu Euangelij, genuflectens in medio. Tum Celebrans dicto in medio altaris *Munda cor meum de more,* & *Aube Domine* accedit ad idem cornu, ubi non signans librum, nec seipsum, legit eam partem Passiois, quæ habetur loco Euangelij, assistente sibi Subdiacono vt alias, quâ finita Subdiaconus respondet *Laus tibi Christe* vt in alijs Missis.

35. Lecto à Celebrante Euangelio, si adhuc aliquid super sit temporis ipse Celebrans redit ad cornu Epistolæ, vbi se conuertit ad Cantores, donec Passionem finierint. Quâ finitâ, tres prædicti Cantores acceptis codicibus suis prout venerant redeunt in Sacristiam. Interim Diaconus Missæ ministrat nauiculam Celebranti, qui imponit & benedicit thus in thuribulo, dicit *Munda cor meum*, & petit benedictionem de more genuflexus & more solito cum alijs procedit ad locum consuetum Euangelij, vbi illud decantat, sed prius incensat librum, quem non signat nec se, neque dicit *Dominus vobiscum*, sed absolute incipit *Altera autem die* Subdiacono tenente librum.

Gauantus
part. 4. tit. 7. n. 20.

36. Celebrans, datâ benedictione Diacono, retrahit se ad cornu Epistolæ, ibique stat versus ad Diaconum cantantem, & in fine librum osculatur in principio illius postremæ partis, quæ pro Euangelio habetur & similiter incensat eum de more.

Gauantus
part. 4. tit. 7. n. 20.

37. Non probatur ista distributio partium Passionis inter Celebrantem, Diaconum, & Subdiaconum, ita vt Celebrans viçes Christi, Diaconus Euangelistæ, Subdiaconus Turbarum gerant. Non enim decet Celebrantem tunc cantare.

Gauantus
part. 4. tit. 9. n. 5. lit. g.

38. Notæ illæ quæ in Missali Passionis apponuntur videlicet *†. C. S.* significant Christum, Chronistam & Synagogam, vel Christum, Cantorem, & Succentorem; quia hodie Diaconi isti vocantur Cantores Passionis.

Gauantus
part. 4. tit. 7. num. 20.

39. In Missis priuaris, d'cto Tractu à Sacerdote, Minister defert Missale ad cornu Euangelij cum debitis genuflexionibus, & Celebrans ad illud etiam accedit, factâ prius in medio inclinatione, ibique non se signans, Passionem dicit absolute, grauiter & deuotè; Ad verba *Emisit Spi-*

Gauantus
loco citat.
num. 20.

7. 11. 12. 13.

ritum genuflectit ipse versus librum, pausans aliquantulum, aliaque peragit ut in alijs Missis, sed in fine dicitur Evangelium *Cum appropinquasset.*

40. Si Processio extra Ecclesiam exire nequeat, fiat intra & circum eam, & quod ante portam agendum erat, fiat in reditu ad vestibulum Capellæ maioris, vel Chori, aut alterius commodioris loci.

Ganantius loco citat. n. 24.

41. Ad Capitulum Nonæ non genuflectitur à Clero. Nec feria quarta sequenti genuflectunt ad Introitum Missæ, quæ incipit *In nomine Iesu.*

Ganantius loco citat. num. 26.

TITVLVS VII.

De Matutinis Tenebrarum celebrandis ferijs quarta, quinta, & sexta maioris Hebdomadae.

1. Post Dominicam Palmarum nullæ occurrunt solennitates quæ indigeant speciali declaratione ante officium Tenebrarum, nam licet tertia & quarta feria celebrari solet Missa sollemnis, & infra eam decantari Passio, celebrabitur secundum ritum & Cæremonias, quæ solent observari in diebus ferialibus.

2. Passio etiam cantabitur prout Dominica præcedenti, tam quoad libitum, & numerum ministrorum, quam quoad alias Cæremonias.

3. Ipsa verò feria quarta paratur in plano Presbyterij ad cornu Epistolæ, vbi scilicet Subdiaconus solet assistere dum Celebrans dicat Introitum Missæ candelabrum triangulate ligneum, in quo quindecim Candelæ cære communis, pro Matutinis Tenebrarum tantum, affigantur hinc inde gradatim insurgentibus septenis clavis

Cærem. Epif. lib. 2o

Ganantius comment. in Rubr. Breuiarij s. c. 6. c. 13. n. 6. a